

Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського, значну пропагандистську роботу ведуть обласні Будинки народної творчості, університети та школи. Найбільш відомими стають дослідження української вишивки та орнаменту, здійснені Р.В. Захарчук-Чугай, Т.В. Кара-Васильєвою, О.С. Найденом, М.Л. Селівачовим.

На сьогодні в музеях, музейних кімнатах шкіл, підприємств, у приватних колекціях накопичилася величезна кількість експонатів вишивки, та можна бути певними, що й донині не виявлено повністю зображальний фонд традиційного народного мистецтва.

Список використаної літератури

1. Басюк М.П. "І на тім рушникові...". Народознавчий захід // Вивчаємоукраїнську мову та літературу, 2007. - №26. - С. 23-26.
2. Данилова М. І. Душа мого народу - рушники. Конспект виховної години // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2007. - №4 - С. 106-113.
3. Китова С. А. Рушник: мистецтво і промисел // Народна творчість та етнографія. - 2005. - №5. - С. 66-70.
4. Мельничук Ю. Семантика українських вишитих рушників /У Народне мистецтво. - 2004. - №3-4. - С. 60-65.
5. Соколовська К. Традиційні художні символи вишивки і пісенного фольклору // Персонал, 2008. - №1. - С. 114-118.

УДК 378.011.3-051:6

ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Оршанський Леонід Володимирович
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
м. Дрогобич

Анотація. У статті розглядаються зміст та результати формування і розвиток проєктної культури вчителя. Аналізуються змістові лінії навчальної дисципліни «Дизайн-проєктування». Особлива увага звертається на дизайн-освіту як процесу, що активно розвивається, адже його основу складають наука, мистецтво і технології.

Ключові слова: проєктна культура, дизайн-освіта, учитель трудового навчання та технологій.

За словами відомого теоретика архітектури та дизайну, засновника і директора однієї зі світових дизайнерських шкіл Баухаус, видатного художника-педагога В. Гропіуса; «Дизайн – це не явище інтелектуальної чи матеріальної культури, а невід’ємна складова навколишнього світу, яка необхідна кожному членові цивілізованого суспільства» [2, с. 147]. Тому сучасна дизайн-освіта сьогодні стоїть в авангарді кардинальних змін в освітянській галузі. Перед нею освітою поставлені складні завдання: збереження традицій та розвиток національної школи дизайну; відкритість освітнього простору; інтеграція європейської й вітчизняної дизайн-освіти; здійснення міжкультурних комунікацій; націленість на новітні матеріали та технології, в тому числі й цифрові тощо. В силу цих об’єктивних причин дизайн як унікальний провідник між людиною, технологіями та виробництвом потребує надійного фундаменту, що закладається в школі, зокрема й вчителями трудового навчання та технологій.

Суспільство висуває до компетентностей вчителя трудового навчання та технологій (крім загальнокультурних, загальноосвітніх, професійних), ще й такі, як здатність до самовдосконалення в проєктній діяльності, готовність до постійного розширення дизайн-світогляду, розвитку художньо-проєктних умінь, відповідальність, ініціативність, прагнення в досягненні максимально ефективного результату зі створення та реалізації дизайнерських ідей та ін. Тому сьогодні випускнику педагогічного закладу вищої освіти неможливо залишатися в межах вузької педагогічної спеціальності. Гарантом успіху в подальшій професійній діяльності є різнобічна практико-орієнтовна дизайн-освіта, що передбачає реалізацію реальних дизайн-проєктів, та спрямована на формування і розвиток проєктної культури вчителя.

Як зазначає М. Курач, проєктна культура, будучи складовою загальної культури особистості та формуючись у процесі творчої перетворювальної діяльності, повинна стати стилем мислення учнів, а безпосередня їх участь у реалізації навчальних проєктів під керівництвом учителя технологій дозволить сформувати у них цілісні уявлення про розуміння взаємозв'язку творчої праці та ролі людини у цьому процесі. У результаті осмисленої й організованої творчої праці, яка володіє виховуючим і розвивальним потенціалом, в учнів інтенсивно формуються такі особистісні якості, як креативність, працьовитість, почуття обов'язку, відповідальність, наполегливість, бережливість, прагнення досягнути високих результатів, шанобливе ставлення до людей та вміння взаємодіяти з ними [1].

З метою формування проєктної культури у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка з 2011/2012 н.р. в навчальні плани підготовки учителів трудового навчання та технологій введено нову навчальну дисципліну «Дизайн-проєктування». Зміст цієї навчальної дисципліни спрямований на формування у майбутніх педагогів системи знань про роль дизайн-проєктування в житті сучасної людини, розвиток художньо-проєктних знань й умінь, креативного мислення, інноваційного підходу до розв'язання дизайн-ідей та відповідних їм завдань, становлення науково-дослідницьких та організаційно-управлінських якостей тощо.

Результатом навчання дизайн-проєктування є розуміння студентом закономірностей сприйняття та інтерпретації інформації з позиції візуального мислення і психології сприйняття; знання основ сучасних технологій, що застосовуються в дизайні та виробництві. Однак, основним вважаємо те, що студенти здійснюють дослідницьку діяльність в галузі сучасних дизайн-технологій, візуалізації інформації, застосування штучних інтелектуальних систем в дизайні, вміння працювати з цифровою інформацією та проєктною документацією тощо. З-поміж теоретичних питань у межах дисципліни студентами вивчаються такі, як: 1) дизайн-проєктування на сучасному етапі розвитку суспільства; 2) теоретичні основи дизайн-проєктування; 3) практика художньо-проєктного та технічного оформлення дизайн-проєктів з урахуванням принципів ергономічності, екологічності, функціональності, експлуатаційності та ін.; 4) естетика візуальних форм представлення дизайн-проєктів; 5) адаптивне дизайн-проєктування; 6) аналогові засоби створення дизайн-проєктів; 7) цифрові технології в дизайн-проєктуванні; 8) полісенсорність, трансформованість і процесуальність сучасного дизайн-об'єкта; 9) прямі і непрямі комунікативні складові дизайн-проєктування; 10) роль передпроєктного дослідження та банку інформації про дизайн-об'єкт; 11) здійснення дизайн-проєктування на конкурсній основі (тендерні процедури); 12) організація проєктної діяльності, робота в творчій групі, з зовнішніми фахівцями та замовниками; 13) нормативно-правові складові роботи над дизайн-об'єктом (авторське право, патентування, плагіат).

При вивченні студентами окремих розділів і тем навчальної дисципліни «Дизайн-проєктування» особлива увага звертається на такі змістові лінії: 1) поняття «творчість» і «креатив» в діяльності дизайнера; вільне проєктування та проєктування на замовлення; проєктування на конкурсній основі (тендер); зміст понять «категорія», «образ», «концепція» та ін.; 2) візуалізація інформації; зміст поняття «комунікація» в дизайні; прямі та непрямі комунікативні складові діяльності дизайнера; ідентифікат в дизайн-діяльності; 3) послідовність розгортання проєктних дій: «від концепції до готового продукту»; традиційні

та сучасні методи дизайн-проектування; 4) комунікативна взаємодія в творчій групі з розроблення дизайн-об'єкта; робота із суміжними фахівцями та замовниками; організація проектної діяльності й управління цим процесом в творчій групі; 5) зміст поняття «банк інформації» в професійній діяльності дизайнера в цілому та при виконанні конкретного дизайн-проекту; шляхи й можливості пошуку інформації, її зберігання та перетворення та ін.

Підводячи підсумок зазначимо, що дизайн-освіта – це процес, що активно розвивається, адже його основу складають наука, мистецтво і технології. Сучасний вчитель трудового навчання та технологій повинен не лише володіти високим рівнем проектної культури, комплексом художньо-проектних знань та вмінь, а й формувати у школярів естетичне ставлення до навколишнього світу, розуміння закономірностей, принципів, традиційних й інноваційних засобів формотворення і декорування, що дозволяють їм створювати гармонійне середовище корисних речей «за законами краси».

Перелік використаної літератури

1. Курач М. С. Художньо-проектна підготовка майбутніх учителів технологій : монографія / за ред. М. С. Корця. Київ : Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. 329 с.
2. Ходж С. Дизайн. Почему это шедевр. 80 уникальных историй предметов / пер. с англ. И. Филипповой. Москва: Синдбад, 2015. 224 с.

УДК 378.064.2.072.1(477)

АВТОНОМІЯ, АКАДЕМІЧНІ СВОБОДИ Й КОЛЕГІАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЦЬКОЇ Й СТУДЕНТСЬКОЇ КОРПОРАЦІЙ – ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Мокляк Володимир Миколайович

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава

Анотація. Доведено, що в умовах зміни парадигми діяльності закладів вищої освіти автономія, академічні свободи й колегіальність викладацької й студентської корпорацій є провідними принципами функціонування вишів. Проаналізовано становлення означених принципів протягом становлення вітчизняних університетів XIX – початку XX ст. Висвітлено погляди відомих учених, викладачів, громадських діячів на означену проблему (В. Вернадський, М. Гіляров-Платонов, А. Іванов, К. Кавелін, П. Капніст, М. Костомаров, Д. Левшин, В. Лейкіна-Свирська, М. Любимов, М. Максимович, Л. Петражицький, М. Пирогов, В. Пуришкевич, І. Рижський, О. Рославський-Петровський, К. Тімірязев, С. Трубецької, С. Уваров, Г. Щербатов та ін.).

Ключові слова: автономія, академічні свободи, колегіальність, університет, статут.

Сьогодні розвиток наукового й навчального потенціалу ЗВО, зміна парадигми їхньої діяльності неможливі без залучення позитивного досвіду минулого, зокрема здобутків, характерних для вітчизняних університетів XIX – початку XX ст. У процесі наукового пошуку з'ясовано, що провідні принципи ефективного функціонування досліджуваних університетів – **автономія, академічні свободи й колегіальність викладацької й студентської корпорацій**. Як слушно зауважував свого часу С. Трубецької, котрого вважають основоположником теорії автономного університету, «істинна університетська *автономія* не та, яку хочуть бачити